

Inleiding

In het primair onderwijs wordt vanaf 2023 minimaal twee uur per week bewegingsonderwijs gegeven door een vakleerkracht bewegingsonderwijs. Dit is een forse uitbreiding van het aantal lesuren (Oort van, 2019; Heerema, Nispen van, 2020). Sportaccommodaties voldoen vaak niet aan de regels in verband met akoestiek en daarom is er in een aanvullende motie uit 2021 een verzoek gedaan aan alle gemeenten om de sportaccommodaties te laten voldoen aan de wettelijke verplichting (Oort van, 2019; Heerema, Nispen van, 2020). De leraren die gymles geven in deze sportaccommodaties worden blootgesteld aan hoge geluidsniveaus met als gevolg, dat er meerderen klachten komen van geluidsoverlast en slechthorendheid van deze vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Het grotendeel van de sportaccommodaties is gebouwd voor 2000 (Lucassen, 2015). Deze zalen hebben de slechtste akoestiek en geven hierdoor de meeste geluidsoverlast (Lucassen, 2015). Hierdoor is er in 2012 een nieuw bouwbesluit door NOCNSF opgesteld, waar in staat dat de nieuwe gymzalen moeten voldoen aan de nogalmtijd die opgesteld is door de NOCNSF (Zandstra, 2012; Normcommissie, 2005). De hoge geluidsniveaus in combinatie met de akoestische kenmerken van de sportaccommodaties zorgt voor de ervaren geluidsoverlast (Kristiansen, 2013; Kristiansen, 2014). In een ledenpeiling van het KVLO in 2020, is gebleken dat 56 procent van de vakleerkrachten aangaf, dat 56% last had van geluidsoverlast waarbij het bouwjaar van de gymzaal invloed had op de beoordeling. (KVLO, 2020) Uit een onderzoek naar de blootstelling aan geluid in zwembaden en in het basisonderwijs is gebleken, dat de normwaarden van 80 dB(A) door geluid van kinderen in regelmaat wordt overschreden (Schriemer, 2010. Sorgdrager, 2008). De blootstelling aan deze hoge geluidsniveaus kan als gevolg hebben dat er onherstelbare gehoorproblemen ontstaan die sluipenderwijs toenemen (Leenssen, 2011; Lie, 2016.)

Aan de hand van de geluidsoverlastklachten en slechthorendheidsklachten die bij Gemeente Maastricht zijn binnengekomen, is er actie ondernomen door Maastricht Sport (de uitvoeringsorganisatie van Gemeente Maastricht). De gemeente heeft vervolgens geluidsmetingen laten uitvoeren en aan de hand van deze metingen is besloten om, gehoorbescherming aan te bieden aan de vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Zij geven aan dat ze wel willen kunnen horen wat er gezegd wordt, om de sociale veiligheid tijdens de les te borgen. Daarom is er nog niet bekend of deze gehoorbescherming daadwerkelijk de juiste oplossing is voor het probleem. In dit onderzoek zal er dieper ingegaan worden op de ervaringen van de vakleerkrachten bewegingsonderwijs, die deze gehoorbeschermingsmiddelen gebruiken.

Methode

Design

De resultaten van dit onderzoek zullen verkregen worden aan de hand van focusgroepen. Het doel van een focusgroep is inzicht krijgen in de ideeën en gevoelens van personen over een probleem of fenomeen. De focusgroep is een groep van meestal tussen de 6 en 10 personen die bepaalde overeenkomstige kenmerken hebben, die gerelateerd zijn aan het onderwerp van de studie. Tijdens de focusgroep staat de interactie van de deelnemers centraal. De focusgroep zal gestart worden door een gespreksleider, die de onderwerpen die onderzocht willen worden aandraagt. Deelnemers worden gestimuleerd door de ideeën van anderen waardoor zij hun meningen kunnen bijstellen en meningen gevormd of wordt hun eigen mening aangepast na dat ze opvattingen van anderen hebben gehoord. (Basch, 1987; Krueger, 1988; Morgan 1988)

Voordelen	Nadelen
Eenvoudig	Weinig controle
Open	Moeilijk te analyseren
Interactief	Ervaren gespreksleider vereist
Flexibel	Niet voor controversieel onderwerp
Hoge 'face validity'	Geen statistische toetsing mogelijk
Relatief grote onderzoeksgroep	Beperkt generaliseerbaar
	Werven deelnemers mogelijk probleem

Participanten

De deelnemers van het onderzoek zijn vakleerkrachten bewegingsonderwijs die in het primair onderwijs werkzaam zijn.

Inclusiecriteria onderzoek

- Deelnemers moeten voor minimaal 2 jaar werkzaam als vakleerkracht bewegingsonderwijs in het primair onderwijs.
- Deelnemers moeten voor minimaal 16 uur werkzaam in de week als vakleerkracht bewegingsonderwijs in het primair onderwijs.

Exclusiecriteria onderzoek

- Deelnemers mogen niet bekend zijn met gehoorproblemen die mogelijk zijn ontstaan door onafhankelijke werkzaamheden buiten de functie vakleerkracht bewegingsonderwijs.

Wervingsprocedure

De deelnemers worden geworven via de KVLO dat is een beroepsvereniging met ruim 11.000 leden. Het overgrote deel van de vakleerkrachten bewegingsonderwijs is lid van de KVLO. Hierdoor zijn deelnemers verworven via de KVLO een goede afspiegeling van de beroepsgroep. Het is niet te verwachten dat vakleerkrachten bewegingsonderwijs die niet lid zijn van een beroepsvereniging op een andere manier blootgesteld worden aan geluid dan vakleerkrachten die wel lid zijn. Hierdoor zullen de resultaten die vergreken zijn generaliseerbaar zijn voor de hele beroepsgroep. Via de KVLO zijn informatiebijeenkomsten gehouden en is er een informatiebrief gestuurd om deelnemers te werven (bijlage 1 Informatie brief)

Procedure Focusgroep

Er zullen drie focusgroepen plaats vinden, die steeds door twee verschillende onderzoekers afgenomen zal worden. Ook zullen er 2 onderzoekers mee gaan die als observator functioneren en in een tabel invullen wie er aan het woord is tijdens de focusgroep. De observatoren zijn bij elke focusgroep anders maar zullen op dezelfde manier te werk gaan. Ze zullen zelf moeten zorgen voor alle benodigdheden voor hun eigen focusgroep (bijlage 2 benodigdheden). De focusgroepen zullen op verschillende plekken in Nederland gehouden worden.

De focusgroep zal beginnen met het uitdelen van de informatie brief (bijlage 3 informatiebrief). Vervolgens wordt het informed consent getekend wanneer hier mee ingestemd wordt (bijlage 4 informed consent). Tot slot is er een algemene vragenlijst die dient ingevuld te worden door de deelnemers (bijlage 5 algemene vragenlijst). Nu zal de focusgroep beginnen en worden de vragen voorgelegd doormiddel van het interviewschema (bijlage 3 handleiding focusgroep). Wanneer dit is gebeurd zal de focusgroep wordt afgesloten en zal en gevraagd worden of er nog vragen zijn en worden alle deelnemers bedankt.

In de focusgroep zullen meerdere topics aan bod komen die met de deelnemers besproken worden. De topics worden onderverdeeld in drie groepen die zijn: klachten, gehoorbeschermingsmiddelen en kennis. In deze groepen zijn de 5 topics verder onderverdeeld. Een topic kan onderverdeelt zijn in enkele deelvragen. De antwoorden zullen inzicht geven in de meningen, het bewust zijn en kennis over het onderwerp geluidsoverbelasting in sportzalen van de deelnemers die aan de focusgroepen meedoen. De topics met deelvragen zijn als volgt:

1. Wat roept deze video bij je op?

- Herken je iets vanuit je eigen werksituatie?
- Hoe voel je je hierbij?

2. Hoeveel geluid komt er op jou af in een gemiddelde gymles?

- Wat is normaal volgens Arbonorm?
- Wat zijn geluidsbronnen?

3. Welke klachten ervaar je als gevolg van geluidsbelasting?

4. Wat is jouw ervaring met het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen?

- Is de gehoorbescherming effectief?
- Wat is het effect op de communicatie of didaktiek?
- Hoe is het comfort, pasvorm en gebruik in de praktijk?

Wat is jouw ervaring met aanpassingen aan de sportaccommodatie?

Wat is jouw ervaring met aanpassingen in de didaktiek en organisatie in de les, en hoe stem je hierover af?

- Wat zou de werkgever, gemeente of KVLO voor jou kunnen betekenen?
- Wat kan je zelf doen?

5. Wat wil je aan de toekomstige vakleerkrachten, of andere betrokkenen meegeven en in welke vorm?

(bijlage 3 handleiding focusgroep)

Data-analyse

In dit onderzoek zal het transcript gecodeerd worden in 3 opeenvolgende fases. Er zal begonnen worden met open coderen, waar axiaal coderen op volgt en er wordt afgesloten met selectief coderen. Op deze manier zullen kernwoorden aan antwoorden van de deelnemers verbonden worden. Aan de hand van deze codes kunnen er verbanden gelegd worden tussen verschillende antwoorden en kan er tot een conclusie gekomen worden.

De hele focusgroep zal getranscribeerd worden door de twee onderzoekers in observator rol die deze gehouden hebben en vervolgens uitgewisseld aan de andere onderzoekers van de andere focusgroepen zodat deze de transcripten op hun topics kunnen gebruiken voor hun eigen onderzoek. De focusgroep zal ongeveer een uur duren. De focusgroep wordt uitgevoerd volgens de handleiding focusgroep (bijlage 3 handleiding focusgroep).

Ethische paragraaf

Ter behoeven van de wet- en regelgeving is er een overeenkomst voor de overdracht van rechten getekend tussen de Fontys Hogeschool en de student die het onderzoek doet. Deze overeenkomst is getekend omtrent het overdragen van de rechten, retournering van data, software en andere middelen met betrekking tot dit onderzoek. (bijlage overdracht formulier) Het volledige onderzoek wordt aangeleverd aan Saskia Tuinder. Dit is de opdrachtgever en de operationeel projectmanager van het onderzoek genaamd 'Grip op

geluid'. In conclaaf met de opdrachtgever is er beslist dat er geen spraken is van geheimhoudingsplicht.

Het onderzoek 'grip op geluid' is voorgelegd aan de FCEO (Fontys Commissie Ethiek van Onderzoek) voor het domein Mens en Maatschappij. Hierbij is uitgekomen dat het onderzoek naar alle waarschijnlijkheid niet onder de reikwijdte van de Wet Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met mensen valt en dat het onderzoek niet door de METC getest hoeft te worden. (bijlage brief Fontys commissie Ethiek van onderzoek).

Om te voldoen aan de AVG-richtlijn worden de namen en gegevens van de deelnemers anoniem verwerkt, zodat de resultaten niet herleidt kunnen worden naar de deelnemers. Tijdens de focusgroep worden daarom krijgen de deelnemers de eerste letter van de plaatsnaam waar de focusgroep gehouden wordt en wordt het cijfer wat daar achter komt uitgedeeld door de onderzoekers tijdens de focusgroep. Bijvoorbeeld 'M2' wat dus de tweede deelnemer uit de focusgroep in Maastricht betekend. Zo zijn de antwoorden anoniem en wordt er toch onderscheden welke persoon wat zegt.

Om de Ethiek in dit onderzoek te waarborgen krijgen alle deelnemers een informatiebrief. De informatiebrief bevat: het doel van het onderzoek, wat er wordt onderzocht, dat er wordt onderzocht doormiddel van focusgroepen, welke deelnemers wel mee kunnen doen, welke deelnemers niet mee kunnen doen, anonimiteit, rechtendeelnemer en om af te sluiten bevat deze informatiebrief de uitleg hoe de deelnemers zich aan kunnen melden. Voorafgaand aan de focusgroep wordt deze informatiebrief nog een keer overhandigt en wordt er gevraagd om deze nog een keer te lezen (bijlage informatie brief).

Vervolgens wordt een informed consent formulier uitgedeeld. In dit formulier wordt bevestigd dat de deelnemer vrijwillig deelneemt aan de focusgroep en voldoende is ingelicht over het onderzoek. Ook staat er in dat er geen vergoeding is voor deelname aan het onderzoek en er wordt toestemming gegeven om het gesprek op te nemen (audio) en geeft toestemming dat de gegeven informatie te gebruikt mag worden in het onderzoek waarbij de deelnemer het recht heeft op inzage en correctie van deze gegevens als deze dat wil. En daar in wordt verklaart dat de onderzoeker vrijwillige deelname verzekert en participant ten alle tijden kan stop zetten en dat het opgenomen materiaal zal weergegeven wordt zoals gepresenteerd en geen data verzonnen wordt. Als laatst wordt er vermeld dat de gegeven informatie enkel zal gebruikt worden voor het onderzoek en dat ze geanonimiseerd worden gepubliceerd en dat de gegevens 10 jaar bewaard worden op een beveiligde locatie. (bijlage 4 informed consent) Als de deelnemer het hier mee eens is tekent de deelnemer dat hij/zij akkoord is. Als laatst zal wordt er aan de deelnemers gevraagd om een algemene vragenlijst in te vullen die informatie geeft over de persoonsgegevens van de onderzoeksgroep (bijlage 5 algemene vragenlijst). In dit onderzoek zijn bronnen weergegeven in Apa-stijl onderaan het onderzoek bij het kopje 'bronnenlijst'.

Resultaten

De onderzoeksvraag die beantwoord dient te worden in de resultaten luidt als volgt: ***Wat zijn de ervaringen op gebied van functionaliteit en communicatie van vakleerkrachten bewegingsonderwijs, die gehoorbeschermingsmiddelen gebruiken tijdens de gymles?***

De resultaten zijn gebaseerd op data die verkregen is uit antwoorden die gegeven zijn door de deelnemers tijdens de 3 verschillende focusgroepen. De focusgroepen hebben plaatsgevonden in Maastricht, 's-Hertogenbosch en Didam. De deelnemers hebben minimaal 2 jaar ervaring als vakleerkracht in het bewegingsonderwijs. Uit de algemene vragenlijst blijkt dat er Tijdens het onderzoek 12 deelnemers mee deden die gehoorbeschermingsmiddelen gebruik tijdens de les waarvan 7 mannen en 5 vrouwen. De deelnemers hebben een gemiddelde van 7,3 jaar werkzaam als vakleerkrachtbewegingsonderwijs. En zijn gemiddeld 20 uur per week werkzaam in de gymzaal.

De resultaten zijn opgedeeld in 3 thema's: het belang van het gebruiken van gehoorbeschermingsmiddelen, de functionaliteit van het gebruiken van de gehoorbeschermingsmiddelen en het verloop van communicatie tijdens het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen. De thema's worden onderbouwt doormiddel van quotes die geselecteerd zijn aan de hand van antwoorden die deelnemers hebben gegeven in de focusgroep. In de resultaten zal naar voor komen welke dingen fijn zijn aan het gebruik van gehoorbescherming en welke dingen niet fijn zijn aan het gebruik van gehoor bescherming. Hier uit zal blijken of dit een goede optie is om het gehoor van vakleerkrachten bewegingsonderwijs te beschermen en de communicatie tijdens de les te kunnen waarborgen of dat er gekeken moet worden naar andere opties.

Thema's

Thema 1: Belang

In het thema belang worden quotes genoemd die te maken met het hoe vaak de deelnemers gehoorbescherming gebruiken (citaat 1 t/m 4) en hoe belangrijk ze de gehoorbescherming vinden (citaat 5 t/m 8) . Hieruit komt naar voren dat het grote deel van de mensen die gehoorbescherming heeft ze vrijwel altijd in heeft tijdens de gymles. En dat de deelnemers aangeven dat het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen voor sommige in eerste instantie even wennen was, maar dat er nu geen nadelen meer zijn en dat ze niet meer zonder kunnen. Dit blijkt uit de volgende quotes:

Citaat 1

M3: *"ja, ik heb ze ook altijd in."*

Citaat 2

H5: *"Ik heb ook een vrij nieuwe gymzaal, ik werk altijd met mijn oordopjes."*

Citaat 3

H7: *"Ja, ik heb ze ook echt wel 99% van de tijd in."*

Citaat 4

H6: *"Nee, niet altijd."*

Citaat 5

H5: *"Heel fijn, echt heel fijn. Ik kan ook echt gewoon niet meer zonder."*

Citaat 6

H1: *"Ik kan niet zonder die dingen."*

Citaat 7

M4: *"In de gymzaal waar ik gymles geef, daar is echt 0 van akoestiek op de muren ofzo, dus ik heb ze gewoon echt nodig anders heb ik gewoon echt wel last van me oren."*

Citaat 8

H5: *"Er is geen nadeel meer, nee, dus ik ben er echt groot voorstander van."*

Thema 2: Functionaliteit

In het thema Functionaliteit worden quotes genoemd die te maken met het draagcomfort van de gehoorbeschermingsmiddelen (citaat 1 t/m 4), het uitvallen van de gehoorbeschermingsmiddelen (citaat 5) en de geluidsdemping van de gehoorbeschermingsmiddelen (citaat 6 t/m 7). Hier uit komt naar voren dat bij lang dragen van de gehoorbeschermingsmiddelen de deelnemers last krijgen van het oor en dit komt vooral door het drukkende gevoel wat vergelijkbaar is met het lang dragen van muziekoordopjes. Dit zorgt er voor dat ze geen hele dag gedragen kunnen worden. Ook wordt benoemd dat veroudering van de gehoorbeschermingsmiddelen de klachten erger maken. Hier op volgend wordt benoemd dat tijdens de uitleg bij het voor doen van oefeningen de gehoorbeschermingsmiddelen wel eens uitvallen. Als laatst wordt er aangegeven dat de gehoorbeschermingsmiddelen het geluid doffer maken wat betekend dat het de schelle en scherpe randjes van het geluid afhaalt en dat wordt als fijn ervaren. Dit blijkt allemaal uit de volge quotes:

Citaat 1

M1: *"Nee, ik krijg nou last als ik ze gewoon in heb omdat ik ze niet meer fijn vind zitten. Maar ik denk dat ik nieuwe moet aanmeten want ik heb ze nu denk ik 3 of 4 jaar."*

Citaat 2

M3: *"Ja, in eerste instantie wel heel fijn maar op een gegeven moment kreeg ik wel last van me oren."*

Citaat 3

M3: *"Ja, ik kan ze ook geen hele dag in."*

Citaat 4

M3: *"Ja, gewoon hetzelfde als dat je je muziek oordopjes wel eens te lang in hebt dan krijg je ook wel eens zo'n drukkend gevoel, ja dat gevoel creëer je."*

Citaat 5

M4: *"Ze vallen soms ook gewoon uit als je iets snel doet heb ik het idee."*

Citaat 6

M5: *"Maar soms helpt het wel, maar ik heb het idee dat het wel de scherpe randjes van het geluid af haalt."*

Citaat 7

M5: *"Dat haalt een beetje dat scherpe randje dat schelle geluid dat maakt het wel wat doffer dat is wel fijn."*

Thema 3: Communicatie

In het thema communicatie worden quotes genoemd met betrekking tot de geluidsdemping die zorgt voor het hinderen van gesprekken met kinderen tijdens het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen (citaat 1 t/m 2) en geluidsdemping die zorgt voor het hinderen van de uitleg aan de kinderen tijdens het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen (citaat 3 t/m 5). Hier uit komt naar voren dat het dragen van gehoorbeschermingsmiddelen zorgt voor communicatieproblemen met de kinderen. Er wordt aangegeven dat wanneer de gehoorbescherming gedragen wordt tijdens een gesprek dat kinderen niet goed te verstaan zijn en dat je jezelf harder en doffer hoort. Er wordt echter wel verteld dat door gewenning dit verbetert. Ook wordt er gezegd dat het gebruiken van gehoorbescherming de uitleg hindert doordat de deelnemers niet konden horen of er kinderen door de uitleg heen praten. De deelnemers geven daarom ook aan dat dit in zulke mate lastig is dat de gehoorbescherming op het moment van uitleggeven uitgedaan wordt. Dit blijkt allemaal uit de volgende quotes:

Citaat 1

H6: *"Ja, ik heb het idee dat ik dan de kinderen niet allemaal kan horen, ik hoor mezelf ook harder."*

Citaat 2

H5: *“En dat als je zelf aan het praten bent, dat had ik in het begin vooral, dan hoor je jezelf wat doffer. Vond ik niet fijn, maar dat went. Dus nu is dat prima.”*

Citaat 3

M3: *“Door het in en uit doen merkte ik vooral tijdens me uitleg want dan zag ik nog wel een mond bewegen ergens en dan wist ik dat iemand door me heen aan het praten was dus dan ging je ze uitdoen.”*

Citaat 4

H7: *“Dus alleen wanneer het me in de uitleg inderdaad soms tegenzit, dat ik niet hoor wie er net iets zegt gedurende mijn uitleg, dan doe ik ze even uit.”*

Citaat 5

D5: *“Maar tijdens de uitleg doe ik ze ook altijd uit. Dan heb ik inderdaad ook altijd het gevoel van is iedereen nou eigenlijk stil of niet of?”*

(bijlage 7 codeboom focusgroepen)

Discussie

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen en het in kaart brengen van de ervaring van vakleerkrachtenbewegingsonderwijs met betrekking tot het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen. Door het tegen elkaar opzetten van de voor en nadelen kan een inzicht gemaakt worden.

Voordelen

Het voordeel is dat de gehoorbescherming het geluid doffer maakt en de scherpe randjes van het geluid haalt wat als fijn ervaren wordt en wat er voor zorgt dat de harde geluiden in de gymzaal dragelijker worden. Het overgrote deel van de vakleerkrachtenbewegingsonderwijs die in bezit zijn van gehoorbescherming dragen deze nagenoeg altijd. En geven aan niet meer zonder te kunnen.

Nadelen

Echter zijn er ook nadelen genoemd zoals het oncomfortabel zitten waardoor er last wordt ervaren van de oorschelp. Ook wordt er benoemd dat het comfort enkele jaren na het aan schaffen verminderd en dus minder lang aan een stuk gedragen kan worden. Vervolgens wordt er benoemd dat het uitvallen tijdens het voordoen van oefeningen zich wel een voor doet. Het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen maakt het geluid doffer wat dus als prettig ervaren wordt maar, dit heeft ook een negatieve invloed op de communicatie. De vakleerkrachten bewegingsonderwijs geven aan dat tijdens het gebruiken van de gehoorbeschermingsmiddelen gesprekken met de kinderen gehinderd worden doordat ze

minder goed te verstaan zijn. Dit zorgt er voor dat de gehoorbeschermingsmiddelen uitgedaan moeten worden wanneer er in gesprek wordt gegaan. Ook wordt er aangegeven wanneer er tijdens de uitleg van de vakleerkracht er doorheen wordt gepraat dit niet opgemerkt wordt wanneer de gehoorbescherming op dat moment gedragen wordt. Dit zorgt er voor dat ze meerdere malen in en uitgedaan moeten worden tijdens de gymles.

Er is echter nog geen bestaande literatuur beschikbaar die relevant is voor dit onderzoek. Hierdoor is het niet mogelijk om deze met de uitkomst van dit onderzoek te vergelijken. Dit komt doordat het een recent probleem is waar nog maar sinds kort een oplossing voor bedacht is. Door dat dit de goedkoopste oplossing is in vergelijking met aanpassen van de gymzalen wordt deze oplossing het meest gebruikt maar, de wetenschappelijke literatuur met betrekking tot ervaringen van de vakleerkrachten bewegingsonderwijs ontbrak nog.

Doordat de topics in het onderzoek goed aansluiten op de onderzoeksvraag wordt de validiteit van het onderzoek gewaarborgd. Ook doordat de deelnemers een goede afspiegeling zijn van de doelpopulatie is ook de externe validiteit gewaarborgd. Doordat het onderzoek een focusgroep handleiding heeft waar alles tot detail in beschreven staat wordt de betrouwbaarheid van de verkregen resultaten vergroot.

Beperkingen van het onderzoek:

- In dit onderzoek worden alleen de deelnemers geïnccludeerd die gehoorbeschermingsmiddelen gebruiken en niet de mensen die het aangeboden hebben gehad maar het niet gebruiken waarbij de nadelen dus meer wegen dan de voordelen.
- De deelnemers hadden over het algemeen een redelijk laag gemiddelde werkervaring.
- Weinig tot geen communicatie met de mede onderzoekers van de andere hogeschool waardoor er soms werk dubbel gedaan werd.

Sterke punten van het onderzoek:

- Goede spreiding. Er werden focusgroepen gehouden door verschillende plekken in Nederland
- Grote groep onderzoekers (6) met een duidelijk focusgroep-protocol waardoor er gestructureerd focusgroepen gehouden konden worden.
- Nauw contact met de opdrachtgever waardoor aanpassingen in het onderzoek vlot gedaan konden worden en er constante controle was op het onderzoek.
- Topics van de focusgroep sluiten goed aan op de onderzoeksvraag.

Dingen die opvielen in het onderzoek:

- Opvallend genoeg gebruikt er in de groep van de focusgroep in Didam slechts een iemand gehoorbescherming terwijl dit de grootste focusgroep was. Hier was echter wel interesse door vakleerkrachten die geen gehoorbeschermingsmiddelen gebruikten maar, deze deelnemers waren nooit benaderd door de desbetreffende werkgever of gemeente.

Conclusie

In dit onderzoek stond de volgende vraag centraal: *Wat zijn de ervaringen op gebied van functionaliteit en communicatie van vakleerkrachten bewegingsonderwijs, die gehoorbeschermingsmiddelen gebruiken tijdens de gymles?* Uit de resultaten van de focusgroep is gebleken dat gehoorbescherming zowel voordelen als nadelen heeft. Ondanks dat er meer nadelen genoemd werden in de focusgroepen dan voordelen, kiezen de deelnemers toch voor het gebruiken van gehoorbeschermingsmiddelen om het gehoor te beschermen. De bescherming van het gehoor weegt voor de deelnemers dus zwaarder dan de ongemakkelijkheden in functionaliteit en communicatie die bij het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen komen kijken. Dit wordt duidelijk benoemd door nagenoeg alle gehoorbeschermingsmiddelen gebruikers die aangeven 'niet meer zonder te kunnen'.

Aanbeveling

In een ideale wereld zijn de gymzalen zo gebouwd en afgesteld dat er geen gehoorbeschermingsmiddelen voor de vakleerkrachten nodig zijn. Helaas is dit in realiteit nog niet het geval en wordt er door veel vakleerkrachten bewegingsonderwijs gebruik gemaakt van gehoorbeschermingsmiddelen in de vorm van op maatgemaakte oordoppen. Deze oplossing heeft zijn voordelen en nadelen. Toch geven de vakleerkrachten die gebruikmaken van gehoorbeschermingsmiddelen aan dat ze niet meer zonder kunnen en dat het gehoor beschermen belangrijker is dan de nadelen die er bij komen kijken. Het is belangrijk dat nieuwe vakleerkrachten bewegingsonderwijs op tijd geïnformeerd worden over de mogelijkheid tot gehoorbeschermingsmiddelen. De gehoorbeschermingsmiddelen verouderen na enkele jaren en vakleerkrachten merken vanzelf dat deze niet meer zo fijn zit als voorheen.

Er komen verschillende dingen naar voor om gehoorbeschermingsmiddelen te verbeteren zoals gehoorbescherming die aan en uit kan en dus niet uit het oor gehaald hoeft te worden. Ook komt er naar voor dat sommige vakleerkrachten liever een koptelefoon gehad zouden hebben met een geluiddempende functie voor het comfort. Of een gehoorbeschermingsmiddelen die vanzelf het geluid dempt boven een bepaald

geluidsniveau. Voor een vervolgonderzoek zou het interessant zijn om alle mogelijke andere gehoorbeschermingsmiddelen een bepaalde tijd te laten testen en te vergelijken en te kijken of er betere opties zijn om het gehoor te beschermen, comfort te verbeteren en communicatie te waarborgen.

Nu we nog niet over deze informatie beschikken is de vraag om vakleerkrachten bewegingsonderwijs voldoende te informeren tot mogelijkheid van dragen van gehoorbeschermingsmiddelen in de vorm van op maat gemaakte oordoppen. Dit kan bijvoorbeeld door jaarlijks een mail te sturen waarin nieuwe vakleerkrachten gehoorbeschermingsmiddelen aan kunnen vragen en mogelijkheid om nieuwe gehoorbeschermingsmiddelen aan te vragen wanneer deze niet meer comfortabel zit. Omdat de gehoorbeschermingsmiddelen essentieel zijn om het gehoor te beschermen en dagelijks gebruikt worden dient dit behandeld te worden als een prioriteit door gemeenten en werkgevers.

Bijlage 1

GRIP OP GELUID

Informatiebrief

Doel van het onderzoek

Vakleerkrachtenbewegingsonderwijs worden tijdens hun werk blootgesteld aan behoorlijke geluidsniveaus. Uit een enquête van de KVLO blijkt dat vrijwel de helft van de vakleerkrachten klachten heeft over de akoestiek en het geluid. Met name de oudere sportaccommodaties hebben een slechte akoestiek. Het is nog niet precies bekend hoe hoog de geluidsniveaus zijn waaraan een vakleerkracht wordt blootgesteld en wat de gevolgen hiervan zijn op het gehoor, stemgebruik of op algemene klachten van stress of vermoeidheid. Tenslotte zien we dat het soms lastig is voor de vakleerkracht om het probleem aan te kaarten bij de werkgever en de gemeente. Objectieve data over de geluidsniveaus in relatie tot de arbo normen en de akoestiek kunnen helpen om dit inzichtelijk te maken. Een gezonde werkomgeving is belangrijk om het werk met plezier te kunnen blijven doen. Daarom doen we dit onderzoek. Het onderzoek is ingedeeld in werkpakketten (WP) met elk een eigen deelvraag.

Wat wordt onderzocht?

(WP1) Kwaliteit van het gehoor en gezondheidseffecten

De kwaliteit van het gehoor wordt gemeten met een toonaudiogram en de Bedrijfsoorcheck (BOC) overige klachten worden onderzocht middels een vragenlijst en kwalitatieve interviews

(WP2) Daadwerkelijke blootstelling aan geluid gedurende les in relatie tot akoestiek van de sportaccommodatie.

Geluidsniveaus worden onderzocht met behulp van een geluidsdosimeter. Deze wordt gedurende de les (8 uur) op de schouder bevestigd.

De akoestiek wordt onderzocht van een geselecteerd aantal representatieve sportaccommodaties.

(WP3) Ontwikkeling van een digitale visualisatietool om geluidsbelasting inzichtelijk te maken volgens de geldende Arbo-normen.

(WP4) Ontwikkeling van voorlichting over geluidsbelasting, de gevolgen ervan en mogelijkheden om er zelf iets aan te doen.

(WP5) Kennisdelen

kennis en inzichten uit dit onderzoek worden gedeeld met KVLO, de hogescholen en MBO opleidingen, Vereniging van Nederlandse gemeenten, VeiligheidNL, het RIVM en andere stakeholders

Audiometrie:

In het voorjaar, februari tot juni 2023 zal de audiometrie plaatsvinden.

Vragenlijst:

In dit najaar zal een vragenlijst aan alle leden worden voorgelegd

Focusgroepen:

In dit najaar zullen focusgroepen gehouden worden, lees hierover meer op de volgende pagina.

Grip op geluid

Focusgroep

Focusgroep: verdiepend gesprek

Er worden drie focusgroepen georganiseerd waarin je jouw eigen ideeën, ervaringen en meningen kunt delen. Een focusgroep is een gesprek met ongeveer 8 deelnemers onder leiding van een gespreksleider.

Tijdens de focusgroep komen speerpunten aan de orde:

1. Welke klachten ervaar je als gevolg van blootstelling aan geluid?
2. Hoe beoordeel je de arbo-omstandigheden waarin je werkt gericht op communicatie tijdens de les en gehoor?
3. Wat zijn ervaringen met middelen om het gehoor te beschermen en de communicatie tijdens de les te verbeteren?
4. Welke oplossingen zijn wenselijk om het gehoor te beschermen en de communicatie tijdens de les te verbeteren?
5. Aan welke informatie heb je behoefte?
6. Op welke manier zou je deze informatie aangeboden willen krijgen?

Een focusgroep duurt ongeveer 2 uur. Tijdens een focusgroep is ook ruimte om nieuwe eigen onderwerpen in te brengen.

Deelname is vrijwillig. Alle gegevens worden anoniem verwerkt. Voorafgaand aan het onderzoek wordt een informed consentverklaring getekend.

Wie kan deelnemen?

Je kunt deelnemen aan de focusgroep wanneer je ten minste twee jaar werkt als vakleerkracht bewegingsonderwijs in het primair onderwijs én wanneer je ten minste twee dagen in de week werkt als vakleerkracht bewegingsonderwijs in het primair onderwijs.

Wie kan niet deelnemen?

Als je chronische middenoorproblemen hebt, zoals loopoor, oorontsteking of wanneer je een erfelijke ooraandoening hebt kan je niet deelnemen. Bij twijfel over deelname kan je ons benaderen.

Aanmelden kan via de QR code of via de link:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ZWdrxpS3K0qE7YRbNBwlanXnPNNat7hGkGXaBCx4i2RUMU5HUEwwTkIOUOtTWkNMRThWM1hBQ0hHNS4u>

Bijlage 2

Benodigdheden:

- Naambordjes doormiddel van A4'tje en pen
- Schaar
- A4'tjes
- PowerPoint voor focusgroep
- Pennen
- Post-its (verschillende kleuren)
- Plakband
- Blaadje waar persoonlijke gegevens op kunnen worden geschreven
- Toestemmingsformulieren
- Stift
- Voice recorder

Bijlage 3

Handleiding Focusgroepen bij project Grip op Geluid

Instructie voor gespreksleider en secondanten

Rens Brankaert
Seyda Gurcan
Tanya van Hoef
Karin Neijenhuis
Saskia Tuinder

[Inhoudsopgave](#)

1. Inleiding

Deze handleiding is bedoeld voor gespreksleiders en hun secondanten, die het onderdeel focusgroepenonderzoek uit gaan voeren behorend bij het project Grip op Geluid.

Vraag	Werkpakket
1. Wat is de kwaliteit van het gehoor van vakleerkrachten bewegingsonderwijs?	1. Inzicht in de kwaliteit van het gehoor
2. Aan welke geluidsniveaus wordt een vakleerkracht bewegingsonderwijs gedurende de een les blootgesteld?	2. Inzicht in blootstelling aan geluid
3. Welke akoestische parameters geven het beste inzicht in de blootstelling aan geluid gedurende de les?	2. Inzicht in blootstelling aan geluid
4. Op welke manier kunnen vakleerkrachten bewegingsonderwijs inzicht krijgen in de geluidsniveaus gedurende de les?	3. Bewust worden van de blootstelling aan geluid
5. Op welke manier kunnen vakleerkrachten bewegingsonderwijs en studenten bewust gemaakt worden van de impact van lawaai op hun gezondheid, de communicatie en de didactiek?	4. Bewust worden van de impact van geluid
6. Implementatie van de opbrengst.	5. Kennisdeling

Figuur 1; Projectvoorstel Grip op Geluid. Tuinder, Brankaert, Graaf en Vos (2021)

Met dit onderzoek wordt verwacht een bijdrage te leveren aan een gezonde werkomgeving voor vakleerkrachten bewegingsonderwijs in het primair onderwijs. Vakleerkrachten werken vaak in sportaccommodaties die niet volledig voldoen aan de wettelijke verplichting waardoor ze langdurig blootgesteld worden aan hoge geluiden. Blootstelling aan hoge geluidsniveaus veroorzaakt op de lange termijn een risico op het ontstaan van beroepslethorendheid. Met dit onderzoek willen we inventariseren hoe groot het probleem is; wat de kwaliteit van het gehoor is, wat de geluidsniveaus zijn waaraan vakleerkrachten worden blootgesteld, wat de relatie is tussen de akoestische parameters van de sportaccommodatie en de geluidsniveaus tijdens de les, hoe de geluidsniveaus inzichtelijk gemaakt kunnen worden en wat de impact van geluid is op het welbevinden, de communicatie en de didactiek is om te komen tot goede voorlichting en preventie van beroepslethorendheid.

Het doel van dit project richt zich dus op het verbeteren van een gezonde werkomgeving voor vakleerkrachten in het primair onderwijs. Er zijn 5 werkpakketten opgesteld om stapsgewijs aan dit doel te werken; 1) inzicht krijgen in de kwaliteit van het gehoor, 2) inzicht krijgen in blootstelling aan geluid, 3) bewust worden van de blootstelling aan geluid, 4) impact op het gehoor en 5) kennisdeling. De stappen en vraagstelling is weergegeven in figuur 1.

Het focusgroepenonderzoek is slechts een onderdeel van het project, een methode voor kwalitatieve gegevensverzameling, en behoort bij werkpakket 1 en 4. Met dit focusgroepenonderzoek beogen we diepgaande informatie te verzamelen over de *ervaringen* met blootstelling aan geluid van vakleerkrachten tijdens hun werk en de *wensen* ten aanzien van het behoud van een gezonde werk/geluidomgeving. Er zullen in 3 - 4 groepen van 7 à 8 personen deelnemen aan het focusgroepenonderzoek om deze punten in kaart te brengen.

In een goed voorbereid focusgroepenonderzoek gaat de gespreksleider op zoek naar ervaringen en wensen van deelnemers over geagendeerde onderwerpen. Het is de bedoeling dat het gesprek prettig verloopt en niet bedreigend is. Vaak vinden deelnemers het leuk om met elkaar over ideeën te praten en beïnvloeden ze elkaar. Om het gesprek te leiden wordt er gebruik gemaakt van een topiclijst. Iedere deelnemer wordt in staat gesteld om de eigen visie te geven op hun werksituatie en de gewenste situatie, vanuit eigen ervaringen. De gesprekken worden opgenomen op audio en worden achteraf getranscribeerd en geanalyseerd om een zo divers mogelijk beeld te krijgen van de huidige stand van zaken in de praktijk. Deelnemers worden van tevoren geïnformeerd over het focusgroepenonderzoek, maar hoeven zich niet voor te bereiden op dit onderzoek en worden van harte uitgenodigd om vrijuit over dit onderwerp in gesprek te gaan.

2. Rolverdeling gespreksleider-secondant

De gespreksleider voert het gesprek, de secondant assisteert.

Taken gespreksleider:

- Leid het gesprek in op een rustige manier, zodat iedereen zich op zijn gemak voelt en vrijuit kan spreken.
- Noem in het begin de naam van een spreker, indien deze voor het eerst aan het woord komt en evt. Soms tussendoor; dit helpt om achteraf de opname gemakkelijker te volgen. Blijf dit niet constant doen, dit maakt het gesprek onnatuurlijker.
- Leid de groep terug naar het onderwerp als de groep te ver dreigt af te dwalen
- Zorg dat de overgang naar een volgend onderwerp vloeiend verloopt en houd de groep enthousiast
- Gevoel voor timing is noodzakelijk, evenals nieuwsgierigheid naar het onderwerp en de deelnemers
- Respecteer de deelnemers van de groep, geloof erin dat leden van de groep zinnige dingen zeggen ongeacht hun discipline of ervaring.
- Blijf alert, ook al hoort u niet veel nieuwe dingen meer
- Communiceer duidelijk en precies
- Geef nooit een eigen mening en ga nooit in de verdediging
- Gevoel voor humor is belangrijk

Taken secondant:

- Noteer waar iedereen zit, dit maakt het achteraf gemakkelijker om terug te halen hoe het gesprek verliep.
- Noteert per wie aan het woord is volgens bijlage 3. Elke opmerking wordt genoteerd. Op gezette tijden worden ook tijdstippen genoteerd ter controle. De gespreksleider wordt niet genoteerd.
- Let erop dat iedereen evenveel aan het woord komt; indien je merkt dat de gespreksleider hierin te kort schiet, geef dit dan op subtiel manier aan (spreek met elkaar van tevoren af hoe je dit doet)

3. Tips voor interviewtechnieken

- Bekijk de volgende video met een informatief college over interviewtechnieken: <http://www.universiteitvannederland.nl/college/hoe-doe-je-goed-en-betrouwbaar-wetenschappelijk-onderzoek/> . Onder andere komt aan bod welke technieken de beste informatie opleveren.

- Laat iedereen aan het woord komen, als iemand bijvoorbeeld te lang aan het woord is, kan je dit afbreken door iemand anders te vragen op deze persoon te reageren: is dit ook uw ervaring?
- Stel vooral open vragen; geen vragen die met ja of nee beantwoord kunnen worden.
- De waarom-vraag kan ook beter niet gebruikt worden; deze impliceert een rationeel antwoord. Veel beslissingen worden veel meer vanuit een impuls, gewoonte of traditie genomen en juist niet rationeel. Het is beter om de waarom vraag op te delen in stukken. Bijvoorbeeld: “Waarom ben je naar de dierentuin gegaan” kan worden omgezet in de vraag: “wat heeft gemaakt dat je naar de dierentuin bent geweest, of wat leidde ertoe, etc.
- Wanneer er tijdens het gesprek tegenstrijdigheden worden gezegd, probeer deze dan gelijk op te helderen. Vraag door op vage of cryptische antwoorden op vragen.

4. Verloop van het focusgroepengesprek

Vorbereiding

- De informed consentformulieren liggen klaar
- De voice recorder staat klaar in een geschikte positie en hoeft alleen nog maar aangezet te worden (indien telefoon of ipad wordt gebruikt voor opname, zal deze op vliegtuigstand gebruikt worden)
- Er is reserve audioapparatuur aanwezig (reserve batterijen, smartphone met voicerecorder-app)
- Er is een Tv-scherm, beamer of laptop aanwezig
- De tafels en stoelen staan in een vergaderopstelling; gespreksleider en secondant zitten zodanig dat ze elkaar kunnen zien (tegenover elkaar)
- Secondant heeft pen en papier bij de hand om notities te kunnen maken
- Gespreksleider heeft de handleiding met de topiclijst bij de hand om het gesprek te leiden
- Naambordjes staan klaar
- Post-it blanco vellen (memoblok)

Binnenkomst

Binnenkomst

De gespreksleider staat bij de deur en vangt de binnenkomers op. De secondant is in de groepsruimte en houdt zich bezig met de groep. De groepsleden lopen binnen en kiezen een zitplaats. Iedereen krijgt een naambordje en vult zijn/ haar naam en deelnemersnummer in.

Welkom

Gespreksleider: “Ik heet jullie van harte welkom bij deze bijeenkomst. Ik ben(naam) en ik zal jullie straks een aantal vragen stellen over jullie ervaringen als het gaat om de geluidsblootstelling die jullie hebben tijdens het uitoefenen van jullie beroep. Deze gesprekken maken deel uit van het project Grip op Geluid waarin we op zoek zijn naar een goede voorlichting en preventie van beroepslethorendheid bij jullie beroepsgroep.

Secondant: “Goedendag, ik ben (naam) en assisteer(naam gespreksleider) bij dit gesprek door notities te maken en in de gaten te houden of de gesprekshandleiding wordt gevolgd. Ik neem geen deel aan het gesprek.”

Introductie

Gespreksleider: “Jullie kunnen in gesprek over het onderwerp waarbij iedereen vrij is om te zeggen wat hij of zij wil. Er bestaan in dit gesprek geen goede of foute antwoorden. Het is belangrijk om te beseffen dat iedereen namens zichzelf spreekt”.

De regels van een focusgroep

“Ik benadruk dat het gaat om een onderzoek. Om de gegevens goed te kunnen verwerken verzoek ik om niet door elkaar heen te praten. De bijeenkomst wordt opgenomen op voicerecorder, zodat de gegevens naderhand kunnen worden bestudeerd en verwerkt. Middels toestemmingsformulier vraag ik toestemming om dit audiomateriaal te gebruiken en eventueel foto's te maken. Het gaat over vertrouwelijke informatie. De gegevens zullen niet in verband worden gebracht met jou als persoon en worden volledig geanonimiseerd. Ik wil jullie nu vragen het toestemmingsformulier te lezen en te ondertekenen voordat we verder gaan. Daarnaast wil ik jullie vragen om de digitale vragenlijst in te vullen. Hiermee vraag ik om enkele gegevens van jullie die nodig zijn voor het onderzoek. Jullie kunnen de QR-code gebruiken om bij de vragenlijst te komen. Let er op dat u het juiste deelnemersnummer invoert”.

(de secondant neemt de getekende formulieren in, checkt of alle vragenlijsten zijn ingevuld en start daarna de opname)

Overige regels:

“Jullie hoeven het niet eens te worden, graag wel respect te tonen voor elkaar mening en jullie zijn mede verantwoordelijk voor het groepsproces. De bijeenkomst duurt ongeveer 1,5 uur.”

Uitleg + rondje

“Het lijkt me handig om even een kort voorstelrondje te doen. Iedereen kan zijn/ haar naam noemen en de werkplek.”

Secondant

Secondant vult op een plattegrond in waar welk deelnemer zit en maakt een lijstje met namen, corresponderend met een nummer, dat gebruikt wordt in bijlage 2.

Vragen

Kernvragen:

Start met filmpje [Help! Mijn gymleraar wordt doof | NOS Jeugdjournaal](#)

1. **Wat roept deze video bij je op? Herken je iets vanuit je eigen werksituatie?**
 - **Hoe voel je je hierbij.**

(We willen weten of de deelnemers geluidsblootstelling herkennen, onder welke omstandigheden de deelnemers werken en mening geven over deze (arbo) omstandigheden)

2. **Hoeveel geluid komt er op jou af in een gemiddelde gymles?**

- **Wat is normaal volgens Arbonorm? Wat zijn geluidsbronnen?**

(Activiteiten of fasen van de les, groepsgrootte, andere geluidsbronnen, zaaleigenschappen, ken je de Arbonorm, wat weet je over de gevolgen van geluidsbelasting?)

3. **Welke klachten ervaar je als gevolg van geluidsbelasting?**

Met post-its:

(Welke klachten ervaren zij op het gebied van gehoor, tinnitus, stemgebruik, vermoeidheid, welbevinden, op de groepsdynamiek en de kinderen)

Werkvorm: Individueel op post-it antwoord schrijven. Per antwoord 1 post-it gebruiken, deelnemer plaatst deelnemersnummer op de post-it. Vervolgens worden de antwoorden op de muur geplakt, per antwoord gecategoriseerd. Er wordt kort stilgestaan bij de antwoorden en er is mogelijkheid om te reageren op elkaars antwoorden. Er kunnen eventueel ook voorbeelden van voorgaande focusgroepen genoemd worden door de gespreksleider.

4. **a. Wat is jouw ervaring met het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen?**

- **Is de gehoorbescherming effectief?**
- **Wat is het effect op de communicatie of didaktiek?**
- **Comfort en pasvorm en gebruik in de praktijk.**

(Ervaring met gehoorbeschermers op gebied van functionaliteit en communicatie, in welke situaties gehoorbeschermers worden gebruikt, pas je de lesvorm aan)

b. Wat is jouw ervaring met aanpassingen aan de sportaccommodatie?

(Welke aanpassingen in de akoestiek zijn bekend, hoe worden deze maatregelen ervaren)

c. Wat is jouw ervaring met aanpassingen in de didaktiek en organisatie in de les, en hoe stem je hierover af?

- Wat zou de werkgever, gemeente of KVLO voor jou kunnen betekenen?
- Wat kan je zelf doen?
- *Didactiek, organisatie van de les: hoe stem je dingen af met de leerlingen, de school en in de vakgroep*

Werkvorm: Individueel op post-it antwoord schrijven. Per antwoord 1 post-it gebruiken, deelnemer plaatst deelnemersnummer op de post-it. Vervolgens worden de antwoorden op de muur geplakt, per antwoord gecategoriseerd. Er wordt kort stilgestaan bij de antwoorden en er is mogelijkheid om te reageren op elkaars antwoorden. Er kunnen eventueel ook voorbeelden van voorgaande focusgroepen genoemd worden door de gespreksleider.

5. **Wat wil je aan de toekomstige vakleerkrachten, of andere betrokkenen meegeven en in welke vorm?**

Hulpvragen ter verdieping:

- Wilt u dit wat verder uitleggen
- Kunt u een voorbeeld geven van wat u bedoelt
- Kunt u er iets meer over zeggen
- Beschrijft u alstublieft wat u bedoelt
- (Vraag doorspelen naar een ander:) Is dit ook uw ervaring?

Samenvatting en terugkoppeling

De gespreksleider maakt een korte samenvatting van genoemde elementen en vraagt of dit een adequate samenvatting is.

De gespreksleider en secondant overleggen ook kort (non-verbaal of verbaal, eventueel via schrift; niet te storend voor de groep) of alle onderwerpen voldoende aan bod zijn gekomen, of dat nog ergens op doorgevraagd kan worden.

Afronding

De gespreksleider vraagt eventueel nog door op onderwerpen, die zijn blijven liggen.

Laatste vraag: "Hebben jullie iets gemist tijdens het gesprek?"

Afsluitend zegt de gespreksleider:

"Bedankt voor jullie bijdrage aan dit focusgroepenonderzoek.

(de secondant stopt de opname)

5. Na de focusgroepen

Korte nabespreking per focusgroep

Direct na het gesprek bespreekt de gespreksleider de volgende punten met de secondant: de eerste indruk, de meest belangrijke ideeën en thema's die aan bod zijn geweest, de meest opvallende uitspraken, onverwachte bevindingen. Er wordt per focusgroep een samenvatting gemaakt van deze eerste bevindingen.

In de week na de focusgroepen

De gespreksleider en de secondant maken gezamenlijk een rapportage (1 -1,5 A4) van het gesprek waarin opvallende bevindingen worden beschreven: onverwachte opmerkingen, observaties van de interactie tussen de groepsdeelnemers, nonverbale aspecten in het gesprek, etc. Deze extra informatie, naast de gemaakte aantekeningen, kan bruikbaar zijn voor een juiste interpretatie van de audio-opname.

Bijlage 4 informed consent

INFORMED CONSENT

Focusgroep naar de ervaringen en wensen van vakleerkrachten in het primair onderwijs over werkomstandigheden bij geluidsbelasting

Hierbij verklaart ondergetekende deelnemer dat:

- Hij/zij vrijwillig deelneemt aan het focusgroepenonderzoek in het kader van het project Grip op Geluid
- Hij/zij voldoende is geïnformeerd over het onderzoek en gelegenheid heeft gehad tot het stellen van vragen.
- Hij/zij toestemming verleent om het gesprek op te nemen op audiomateriaal.
- Hij/zij toestemming verleent om gegeven informatie te gebruiken voor het onderzoek.
- Hij/zij eveneens het recht heeft op inzage en correctie van deze gegevens.

Hierbij verklaart ondergetekende onderzoeker dat:

- Deelname aan het onderzoek vrijwillig is en dat de deelnemer zonder opgave van reden en te allen tijde de deelname kan stoppen.
 - Het opgenomen materiaal waarheidsgetrouw gepubliceerd wordt, geen resultaten verzonden worden en geen relevante resultaten weggelaten worden.
 - Alle resultaten geanonimiseerd gepubliceerd worden.
 - De resultaten 10 jaar bewaard worden op een beveiligde locatie op de Fontys Paramedische Hogeschool.
-
- De deelnemer geeft **wel/geen** toestemming om tijdens de focusgroep foto's te maken en te publiceren in het kader van dit onderzoek.

Gelezen en goedgekeurd,

Datum

Plaats

Handtekening

Handtekening

Naam
De onderzoeker

Naam
De deelnemer

Bijlage 5. algemene vragenlijst

Algemene vragen

1. Deelnemersnummer

Dit nummer bestaat uit de 1e letter van de stad + nummer (bijvoorbeeld deelnemer 1 uit Maastricht = M1).

De waarde moet een getal zijn

2. Met welk geslacht identificeert u zich?

☐ Vrouw

☐ Man

3. Wat is uw leeftijd?

De waarde moet een getal zijn

4. Hoeveel jaar bent u werkzaam als vakleerkracht bewegingsonderwijs?

De waarde moet een getal zijn

5. Hoeveel uur per week werkt u als vakleerkracht bewegingsonderwijs?

De waarde moet een getal zijn

6. Gebruikt u gehoorbeschermingsmiddelen?

☐ ja, altijd

☐ Ja, meestal

☐ Ja, soms

☐ Nee

Bijlage 6.

Fontys Commissie Ethiek van Onderzoek voor het domein Mens en Maatschappij

Datum: 09-11- 2022

Adviesnummer: Tuinder01112022 nr. 92, besproken op 1 november 2022

Onderwerp: Terugkoppeling van uw melding bij de FCEO

Titel onderzoek: ‘Grip op Geluid, een observationeel kwantitatief onderzoek.’

Behandeling: De Fontys Commissie Ethiek van Onderzoek (FCEO) heeft na ontvangst van de toegezonden stukken het voorstel plenair in de commissievergadering besproken.

Inhoudelijke reactie:

Geachte mevrouw Tuinder, beste Saskia,

De Fontys Commissie Ethiek van Onderzoek (FCEO) heeft uw onderzoeksvoorstel met als titel ‘Grip op Geluid, een observationeel kwantitatief onderzoek’ in overweging genomen. Op basis van de aangeleverde informatie kunnen we aangeven dat het onderzoek naar alle waarschijnlijkheid niet onder de reikwijdte van de Wet Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met mensen (WMO)¹ valt.

Na het lezen van de door u ingezonden documenten hebben we nog een paar opmerkingen en adviezen. We zullen deze kort weergeven:

- De teksten zijn heel toegankelijk. Dat is positief.
- Het onderzoek spreekt ons aan. Echter, het volgende roept enige (morele) vragen op. Een voorbeeld hiervan is dat er in het werk niet gesproken wordt over ethische onderzoeksvoorwaarden.
- De commissie heeft vragen bij de volgende items: de relevantie van gegevens van de deelnemers (geslacht, leeftijd, uren werkzaam, de noodzaak van de KNO geschiedenis, tinnitus, overige klachten.) Schuurt deze informatie niet met de privacy van de deelnemer?
- In hoeverre schendt het volgende de privacy van de deelnemers: de volgende partijen hebben toegang tot de tot de persoon herleidbare gegevens:

Projectleider (akkoord), maar vanwaar ook Specsavers . Er wordt gesteld dat er geen belangenconflicten bestaan, maar hoe zit het dan met Specsavers? Met die

partij is overeengekomen dat de data niet gebruikt mogen worden. Welk belang hebben zij met deelname?

M5: en altijd in.	Draagt altijd	Gebruik	Belang
-------------------	---------------	---------	--------

· Uw Klankbordgroep bestaat uit: gepromoveerde academici, Y directeur Tig-akoestiek en directeur Teensma Industriële geluidbeheersing, X projectleider en zelfstandig ondernemer. Wat legitimeert hun betrokkenheid? In hoeverre is hier sprake van mogelijke belangenverstrengeling?

· Vanwaar de eerste vraag: “wat is de kwaliteit van het gehoor van vakleerkrachten bewegingsonderwijs”? Als 0-meting akkoord, anderszins niet akkoord omdat hiermee de validiteit, maar ook de betrouwbaarheid van het onderzoek in het geding zou kunnen komen. De derde vraag: “welke akoestische parameters geven het beste inzicht in de blootstelling aan geluid in de klas”? Hoe kan hier de neutraliteit van het onderzoek gewaarborgd worden nu blijkt dat het bedrijfsleven betrokken is bij het onderzoek.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog inhoudelijke vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met fceo@fontys.nl of met ondergetekenden, leden FCEO.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten,

Dr. Leon Derckx, Dr. Marianne Sommers en Martijn Hendrikx, MSc,

Leden commissie FCEO

Bijlage 7 Codeboom focusgroepen

Codeboom			
Tekstfragment	Open code	Axiaal code	Thema
M5: en altijd in.	Draagt altijd	Gebruik	Belang
M3: ja ik heb ze ook altijd in	Draagt altijd	Gebruik	Belang
M4: ook altijd de oordoppen in.	Draagt altijd	Gebruik	Belang
H5: ik heb ook een vrij nieuwe gymzaal, ik	Draagt altijd	Gebruik	Belang

werk altijd met mijn oordopjes.			
D5: Ja ik heb wel oordopjes die ik indoe tijdens het lesgeven dan.	Draagt altijd	Gebruik	Belang
H7: ja, ik heb ze ook echt wel 99% van de tijd in	Draagt bijna altijd	Gebruik	Belang
H6: nee, niet altijd	Draagt niet altijd	Gebruik	Belang
M1: als die kinderen zich bij mij zijn aan het omkleden, kan ik daar niet zonder oordopjes staan, dat is echt niet te doen.	Ondragelijk zonder	Belang	Belang
M3: maar toen ik ze had werkte ik niet meer zonder.	Niet meer zonder	Belang	Belang
H5: heel fijn, echt heel fijn. Ik kan ook echt gewoon niet meer zonder.	Niet meer zonder	Belang	Belang
H2: inderdaad dat ik ook niet meer zonder kan	Niet meer zonder	Belang	Belang
H1: ik kan niet zonder die dingen.	Niet meer zonder	Belang	Belang
H2: als je ze in hebt dat je dan wel weer iets energiever naar huis gaat, dan als ik ze niet in heb.	Uitgeput zonder	Belang	Belang
M4: In de gymzaal waar ik gymles geef, daar is echt 0 van akoestiek op de muren ofso, dus ik heb ze gewoon echt nodig anders heb ik gewoon echt wel last van me oren	Echt nodig	Belang	Belang
M3: ik ben heel blij dat ik ze heb	Blij mee	Belang	Belang
H6: ja, prettig wanneer je gewoon rond kunt lopen.	Prettig	Belang	Belang
H5: er is geen nadeel meer, nee, dus ik ben	Geen nadelen	Belang	Belang

er echt groot voorstander van.			
M1: nee ik krijg nou last als ik ze gewoon in heb omdat ik ze niet meer fijn vind zitten. Maar ik denk dat ik nieuwe moet aanmeten want ik heb ze nu denk ik 3 of 4 jaar.	Vervanging	Comfort	Functionaliteit
M1: ik heb geen idee ik heb dat de eerste jaren niet gehad met de oordopjes dus ik denk dat ze gewoon aan vervanging toe waren.	Vervanging	Comfort	Functionaliteit
M3: ja in eerste instantie wel heel fijn maar op een gegeven moment kreeg ik wel last van me oren.	Oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M1: Ja, ik weet het niet het irriteert me gewoon echt.	oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M3: ja ik kan ze ook geen hele dag in	oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M4: ja en aan je oorschelp	oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M3: ja gewoon hetzelfde als dat je je muziek oordopjes wel eens te lang in hebt dan krijg je ook wel eens zo'n drukkend gevoel, ja dat gevoel creëer je	oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M3: maar soms inderdaad even eruit dat is wel even fijn.	Oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit
M4: ja ik voel ze wel echt in me oren zitten, maar ik zou niet meer zonder willen en soms doe ik ze wel uit tussen door, zeker met uitleg geven of als	Oncomfortabel	Comfort	Functionaliteit

je iets voordeet waarbij je denkt van..			
M4: ze vallen soms ook gewoon uit als je iets snel doet heb ik het idee.	Vallen uit	Functionaliteit	Functionaliteit
M5: maar soms helpt het wel, maar ik heb het idee dat het wel de scherpe randjes van het geluid af haalt.	Doffer geluid	Geluidsdemping	Functionaliteit
M5: dat haalt een beetje dat scherpe randje dat schelle geluid dat maakt het wel wat doffer dat is wel fijn.	Doffer geluid	Geluidsdemping	Functionaliteit
H6: ja, Ik heb het idee dat ik dan de kinderen niet allemaal kan horen, ik hoor mezelf ook harder.	Doffer geluid	Hindert gesprek	Communicatie
H5: en dat als je zelf aan het praten bent, dat had ik in het begin vooral, dan hoor je jezelf wat doffer. Vond ik niet fijn, maar dat went. Dus nu is dat prima.	Doffer geluid	Hindert gesprek	Communicatie
M5: en het werkt als je goed hoort. Ik ben zelf bijna doof aan 1 kant, dan kun je niet meer in gesprek met een andere leerling, dan moet ik hem uitdoen om het gesprek aan te gaan. En ook al is de afstand aanzienlijk kort al is het 30cm dit is voor mij zelfs te ver uit elkaar dus ik moet echt naar een kindje toe gaan of ik moet hem uitdoen.	Uitdoen voor gesprek	Hindert gesprek	Communicatie
M3: Door het in en uit doen merkte ik vooral tijdens me uitleg want dan zag ik nog wel een	Praten kinderen	Hindert uitleg	Communicatie

mond bewegen ergens en dan wist ik dat iemand door me heen aan het praten was dus dan ging je ze uitdoen.			
H7: dus alleen wanneer het me in de uitleg inderdaad soms tegenzit, dat ik niet hoor wie er net iets zegt gedurende mijn uitleg, dan doe ik ze even uit.	Praten kinderen	Hindert uitleg	Communicatie
D5: maar tijdens de uitleg doe ik ze ook altijd uit. Dan heb ik inderdaad ook altijd het gevoel van is iedereen nou eigenlijk stil of niet of?	Praten kinderen	Hindert uitleg	Communicatie
H6: tijdens een uitleg vind ik het echt heel irritant	Irritant bij uitleg	Hindert uitleg	Communicatie

Bronnenlijst

- Basch, C.E., Focus group interview: an underutilized research technique for improving theory and practice in health education. Health Education Quarterly 14 (1987) 411-448
- Heerema, R. Nispen M van. (2020). Gewijzigd amendement van de leden Rudmer Heerema en Van Nispen t.v.v. nr. 22 over bewegingsonderwijs als deugdelijkheidseis. 2020; Beschikbaar via: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35102-23> geraadpleegd mei 2021.
- Kristiansen, J., Lund, S. P., Persson, R., Shibuya, H., Nielsen, P. M., & Scholz, M. (2014). A study of classroom acoustics and school teachers' noise exposure, voice load and speaking time during teaching, and the effects on vocal and mental fatigue development. International archives of occupational and environmental health, 87(8), 851–860. <https://doi.org/10.1007/s00420-014-0927-8>

- Kristiansen, J., Persson, R., Lund, S. P., Shibuya, H., & Nielsen, P. M. (2013). Effects of Classroom Acoustics and Self-Reported Noise Exposure on Teachers' Well-Being. *Environment and Behavior*, 45(2), 283–300. <https://doi.org/10.1177/0013916511429700>
- Krueger, R.A., *Focus groups: a practical guide for applied research*. Sage Publications, Beverly Hills 1988
- KVLO. Ledenpeiling KVLO 22 maart 2020. Geraadpleegd oktober 2022: https://www.kvlo.nl/nieuws/artikel/detail.aspx?title=factsheet-huisvesting-bewegingsonderwijs:-beheer-en-betrokkenheid&item=54&no_redirect=true
- Leensen, M.C.J., van Duivenbooden, J.C. & Dreschler, W.A. (2011). A retrospective analysis of noise-induced hearing loss in the Dutch construction industry. *Int Arch Occup Environ Health* 84, 577–590. <https://doi.org/10.1007/s00420-010-0606-3>
- Lie, A., Skogstad, M., Johannessen, H. A., Tynes, T., Mehlum, I. S., Nordby, K. C., Engdahl, B., & Tambs, K. (2016). Occupational noise exposure and hearing: a systematic review. *International archives of occupational and environmental health*, 89(3), 351–372. <https://doi.org/10.1007/s00420-015-1083-5>
- Lucassen J., Davids A., Schadenberg B., Scholten V., Wezenberg-Hoenderkamp K. (2015) *Gymzalen en sporthallen*. Brancherapport sport.
- Morgan, D.L., *Focus groups as qualitative research*. Sage Publications, Beverly Hills 1988 (Sage University Paper Series on Qualitative Research Methods, Vol. 16)
- Normcommissie Overdekte Multidisciplinaire Sportaccommodaties. (2005). NOCNSF-US1-BF1, Nagalmtijden en achtergrond geluidniveau. Normblad 1/3.
- Oort F. van, Morgenstern-Brandsema A., Maat-Tilstra R., Valk I. van der. (2019). *Oplossingen voor het bewegingsonderwijs. Hoe komen we verder?* Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), PO-Raad, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/11/22/ecorys-2019-oplossingen-voor-het-bewegingsonderwijs>
- Schriemer A., Kateman E., Sorgdrager B. (2010). Beroepsslechthorendheid bij zwemonderwijzers. *TBV–Tijdschrift voor Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde*, 18(1), 16-20.
- Sorgdrager, B. (2008). Risico's van levend lawaai in het basisonderwijs. *TVBV* 16, 257. <https://doi-org.fontys.idm.oclc.org/10.1007/BF03078022>.
- Zandstra, B., Burgerhout, A., Koudijs, T. & Snijders Blok, P. (2012). *KVLO normen gymlokale sporthallen met onderwijsgebruik 2012*.